

ॐ सह नाववतु सह नौ भुनक्तु सह वीर्यं करवावहै
तेजस्विनावधीतमस्तु मा विद्विषावहै

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

समस्त जन कल्याणे निरतं करुणामयम्।
नमामि चिन्मयं देवं सद्गुरुं ब्रह्मविद्वरम्॥

त्वमेव माता च पिता त्वमेव
त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव।
त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव
त्वमेव सर्वं मम देव देव॥

श्री रामरक्षास्तोत्र

विनियोगः

अस्य श्रीरामरक्षास्तोत्रमन्त्रस्य बुधकौशिक ऋषिः श्रीसातारामचन्द्रो देवता अनुष्टुप छन्दः सीता शक्तिः श्रीमान् हनुमान् कीलकं श्रीरामचन्द्रप्रीत्यर्थं रामरक्षास्तोत्रजपे विनियोगः

ध्यानम्

ध्यायेदाजानुबाहुं धृतशरधनुषं बद्धपाद्यासनस्थं पीतं वासो वसानं नवकमलदलस्पाधिनेत्रं प्रसन्नम्।
वामाङ्गारुद्धसीतामुखकमलमिलल्लोचनं नीरदाभं नानालंकारदीप्तं दधतमुरुजटामण्डलं रामचन्द्रम्॥

स्तोत्रम्

चरितं रघुनाथस्य शतकोटिप्रविस्तरम्।
एकैकमक्षरं पुंसां महापातकनाशनम्॥ १
ध्यात्वा नीलोत्पलश्यामं रामं राजीवलोचनम्।
जानकीलक्ष्मणोपेतं जटामुकुटमण्डितम्॥ २
सासितूणधनुर्बाणपाणिं नक्तंचरान्तकम्।
स्वलीलया जगत्नातुमाविर्भूतमजं विभुम्॥ ३
रामरक्षा पठेत्राज्ञः पापघनीं सर्वकामदाम्।
शिरो मे राघवः पातु भालं दशरथात्मजः॥ ४
कौसल्येयो दृशौ पातु विश्वामित्रप्रियः श्रुती।
द्वाणं पातु मखत्राता मुखं सौमित्रिवत्सलः॥ ५
जिह्वां विद्यानिधिः पातु कण्ठं भरतवन्दितः।
स्कन्धौ दिव्यायुधः पातु भुजौ भग्नेशकार्मुकः॥ ६
करौ सीतापतिः पातु हृदयं जामदग्न्यजित्।
मध्यं पातु खरध्वंसी नामिं जाम्बवदाश्रयः॥ ७
सुग्रीवेशः कटी पातु सक्षिनी हनुमत्रमुः।
ऊरु रघूतमः पातु रक्षः कुलविनाशकृतः॥ ८

जानुनी सेतुकृपात्पादौ जड्वे दशमुखान्तकः।
पादौ विर्भिषणश्रीदः पातु रामोऽखिलं वपुः॥ ९
एतां रामबलोपेतां रक्षां यः सुकृती पठेत्।
स चिरायुः सुखी पुत्री विजयी विनयी भवेत्॥ १०
पातालभूतलव्योमचारिणछद्वचारिणः।
नद्रष्टुमपि शक्तास्ते रक्षितं रामनाममिः॥ ११
रामेति रामभ्रेति रामचन्द्रेति वा स्मरन्।
नरो न लिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति॥ १२
जगज्जैत्रैकमन्त्रेण रामनाम्नाभिरक्षितम्।
यः कण्ठे धारयेत्स्य करस्थाः सर्वसिद्धयः॥ १३
वज्रपञ्चरामामेदं यो रामकवचं स्मरेत्।
अव्याहताज्ञः सर्वत्र लभते जयमङ्गलम्॥ १४
आदिष्टवान्यथा स्वप्ने रामरक्षामिमां हरः।
तथा लिखितवान्प्रातः प्रबुद्धो बुधकौशिकः॥ १५
आरामः कल्पवृक्षाणां विरामः सकलापदाम्।
अभिरामस्त्रिलोकानां रामः श्रीमान्स नः प्रभुः॥ १६

तरुणौ रूपसम्पन्नौ सुकुमारौ महाबलौ।
 पुण्डरीकाविशालाक्षौ चीरकृष्णाजिनाम्बरौ॥ १७
 फलमूलाशिनौ दान्तौ तापसौ ब्रह्मचारिणौ।
 पुत्रौ दशरथस्यैतौ भ्रातरौ रामलक्ष्मणौ॥ १८
 शरण्यौ सर्वसत्त्वानां श्रेष्ठौ सर्वधनुष्टताम्।
 रक्षः कुलनिहन्तारौ त्रायेतां नो रघूतमौ॥ १९
 आत्तसज्जधनुषाविक्षुस्पृशा-वक्षयाशुगनिषङ्गसङ्गिनौ।
 रक्षणाय मम रामलक्ष्मणा-वग्रतः पथि सदैव गच्छताम्॥ २०
 संनद्धः कवची खङ्गी चापबाणधरो युवा।
 गच्छन्मनोरथानश्च रामः पातु सलक्ष्मणः॥ २१
 रामो दाशरथिः शूरो लक्ष्मणानुचरो बली।
 काकुत्स्थः पुरुषः पूर्णः कौसल्येयो रघूतमः॥ २२
 वेदान्तवेदो यज्ञेशः पुराणपुरुषोत्तमः।
 जानकीवल्लभः श्रीमानप्रमेयपराक्रमः॥ २३
 इत्येतानि जपनित्यं मद्भक्तः श्रद्धयान्वितः।
 अश्वमेधाधिकं पुण्यं सम्प्राप्नोति न संशयः॥ २४
 रामं दूर्वादिलश्यामं पद्माक्षं पीतवाससम्।
 स्तुवन्ति नामभिर्दिव्यैर्न ते संसारिणो नराः॥ २५
 रामं लक्ष्मणपूर्वजं रघुवं सीतापतिं सुन्दरं
     काकुत्स्थ करुणार्णवं गुणनिधिं विप्रप्रियं धार्मिकम्।
 राजेन्द्रं सत्यसंधं दशरथतयनं श्यामलं शान्तमूर्ति
     वन्दे लोकाभिरामं रघुकुलतिलं राघवं रावाणिरम्॥ २६
 रामाय रामभद्राय रामचन्द्राय वेघसे।
 रघुनाथाय नाथाय सीतायाः पतये नमः॥ २७
 श्रीराम राम रघुनन्दन राम राम
     श्रीराम राम भरताग्रज राम राम।
 श्रीराम राम राणकर्कश राम राम
     श्रीराम राम शरणं भव राम राम॥ २८

श्रीरामचन्द्रचरणौ मनसा स्मरामि
     श्रीरामचन्द्रचरणौ वचसा स्मरामि।
 श्रीरामचन्द्रचरणौ शिरसा नमामि
     श्रीरामचन्द्रचरणौ शरणं प्रपद्ये॥ २९
 माता रामो मत्पिता रामचन्द्रः
     स्वामी रामो मत्सखा रामचन्द्रः।
 सर्वस्वं मे रामचन्द्रो दयालु-
     र्नान्यं जाने नैव जाने न जाने॥ ३०
 दक्षिणे लक्ष्मणो यस्य वामे तु जनकात्मजा।
 पुरतो मारुतिर्यस्य तं वन्दे रघुनन्दनम्॥ ३१
 लोकाभिरामं रणरङ्गधीरं राजीवनेत्रं रघुवंशनाथम्।
 कारुण्यरूपं करुणाकरं तं श्रीरामचन्द्रं शरणं प्रपद्ये॥ ३२
 मनोजवं मारुततुल्यवेगं जितेन्द्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम्।
 वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शरणं प्रपद्ये॥ ३३
 कूजन्तं रामरामेति मधुरं मधुराक्षरम्।
 आरुह्य कविताशाखां वन्दे वाल्मीकिकोकिलम्॥ ३४
 आपदामहर्तारं दातारं सर्वसम्पदाम्।
 लोकाभिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम्॥ ३५
 भर्जनं भवबीजानामर्जनं सुखसम्पदाम्।
 तर्जनं यमदूतानां रामरामेति गर्जनम्॥ ३६
 रामो राजमणिः सदा विजयते रामं रमेशं भजे
 रामेणाभिहता निशाचरचमू रामाय तस्मै नमः।
 रामानास्ति परायणं परतरं रामस्य दासोऽस्यहं
 रामे चित्तलयः सदा भवतु मे भो राम मामुद्धर॥ ३७
 राम राम रामेति रमे रामे मनोरमे।
 सहस्रनाम तत्तुल्यं रामनाम वरानने॥ ३८

श्री राम-अष्टोत्तरशत-नामावलि:

१. ॐ श्रीरामाय नमः	३०. ॐ जामदग्न्य-महादर्पदलनाय
२. ॐ रामभद्राय नमः	नमः
३. ॐ रामचन्द्राय नमः	३१. ॐ ताटकान्तकाय नमः
४. ॐ शार्घ्यताय नमः	३२. ॐ वेदान्तसाराय नमः
५. ॐ राजीवलोचनाय नमः	३३. ॐ वेदात्मने नमः
६. ॐ श्रीमते नमः	३४. ॐ भवरोगस्य भेषजाय नमः
७. ॐ राजेन्द्राय नमः	३५. ॐ दूषण-त्रिशिरहन्ते नमः
८. ॐ रघुपुङ्गवाय नमः	३६. ॐ त्रिमूर्तये नमः
९. ॐ जानकी-चल्लभाय नमः	३७. ॐ त्रिगुणात्मकाय नमः
१०. ॐ जैत्राय नमः	३८. ॐ त्रिविक्रमाय नमः
११. ॐ जितामित्राय नमः	३९. ॐ त्रिलोकात्मने नमः
१२. ॐ जनार्दनाय नमः	४०. ॐ पुण्यचारित्रिकीर्तनाय नमः
१३. ॐ विश्वामित्र-प्रियाय नमः	४१. ॐ त्रिलोकरक्षकाय नमः
१४. ॐ दान्ताय नमः	४२. ॐ धन्विने नमः
१५. ॐ शरणत्राण-तत्पराय नमः	४३. ॐ दण्डकारण्य-कर्तनाय नमः
१६. ॐ घालि-प्रमथनाय नमः	४४. ॐ अहल्याशाप-शमनाय नमः
१७. ॐ घागिने नमः	४५. ॐ पिन्-भक्ताय नमः
१८. ॐ सत्यवाचे नमः	४६. ॐ वरप्रदाय नमः
१९. ॐ सत्यविक्रमाय नमः	४७. ॐ जितेन्द्रियाय नमः
२०. ॐ सत्यव्रताय नमः	४८. ॐ जितक्रोधाय नमः
२१. ॐ ग्रतधराय नमः	४९. ॐ जितामित्राय नमः
२२. ॐ सदाहनुमदाश्रिताय नमः	५०. ॐ जगदुरचे नमः
२३. ॐ कौसलेयाय नमः	५१. ॐ ऋक्षघानरसङ्खातिने नमः
२४. ॐ खरध्यंसिने नमः	५२. ॐ चित्रकूट-समाश्रयाय नमः
२५. ॐ विराधवधपण्डिताय नमः	५३. ॐ जयन्त-त्राण-घरदाय नमः
२६. ॐ विभीषण-परित्रात्रे नमः	५४. ॐ सुमित्रापुत्र-सेविताय नमः
२७. ॐ हरकोदण्डखण्डनाय नमः	५५. ॐ सर्व-देवादि-देवाय नमः
२८. ॐ सप्तताल-प्रभेत्वे नमः	५६. ॐ मृतवानर-जीविताय नमः
२९. ॐ दशग्रीव-शिरोहराय नमः	५७. ॐ मायामारीच्यहन्ते नमः
	५८. ॐ महादेवाय नमः

Chinmaya Book of Ashtottaras and Aratis

५९. ॐ महाभुजाय नमः	८४. ॐ जितघाराशये नमः
६०. ॐ सर्वदेवस्तुताय नमः	८५. ॐ सर्वतीर्थमयाय नमः
६१. ॐ सौम्याय नमः	८६. ॐ हरये नमः
६२. ॐ ब्रह्मण्याय नमः	८७. ॐ इयामाङ्गाय नमः
६३. ॐ मुनिसंस्तुताय नमः	८८. ॐ सुन्दराय नमः
६४. ॐ महायोगिने नमः	८९. ॐ शूराय नमः
६५. ॐ महोदराय नमः	९०. ॐ पीतव्याससे नमः
६६. ॐ सुग्रीवेष्पितराज्यदाय नमः	९१. ॐ धनुर्धराय नमः
६७. ॐ सर्वपुण्याधिकफलाय नमः	९२. ॐ सर्वयज्ञाधिपाय नमः
६८. ॐ स्मृतसर्वाध-नाशनाय नमः	९३. ॐ यज्चने नमः
६९. ॐ आदिपुरुषाय नमः	९४. ॐ जरामरण-वर्जिताय नमः
७०. ॐ परमपुरुषाय नमः	९५. ॐ विर्भीषण-प्रतिष्ठाने नमः
७१. ॐ महापुरुषाय नमः	९६. ॐ सर्वापगुण-वर्जिताय नमः
७२. ॐ पुण्योदयाय नमः	९७. ॐ परमात्मने नमः
७३. ॐ दयासाराय नमः	९८. ॐ परस्मै ब्रह्मणे नमः
७४. ॐ पुराण-पुरुषोत्तमाय नमः	९९. ॐ सच्चिदानन्दविग्रहाय नमः
७५. ॐ स्मितघक्त्राय नमः	१००. ॐ परस्मै ज्योतिषे नमः
७६. ॐ मितभाषिणे नमः	१०१. ॐ परस्मै धाम्ने नमः
७७. ॐ पूर्वभाषिणे नमः	१०२. ॐ पराकाशाय नमः
७८. ॐ राघवाय नमः	१०३. ॐ परात्पराय नमः
७९. ॐ अनन्तगुण-गंभीराय नमः	१०४. ॐ परेशाय नमः
८०. ॐ धीरोदात्त-गुणोत्तमाय नमः	१०५. ॐ पारगाय नमः
८१. ॐ मायामानुष-चरित्राय नमः	१०६. ॐ पाराय नमः
८२. ॐ महादेवादि-पृजिताय नमः	१०७. ॐ सर्वदेवात्मकाय नमः
८३. ॐ सेतुकृते नमः	१०८. ॐ परस्मै नमः

इति श्री राम-अष्टोत्तरशत-नामावलि:

श्री राम जन्म (बालकाण्ड)

नौमी तिथि मधु मास पुनीता। सुकल पच्छ अभिजित हरिप्रीता॥
मध्यदिवस अति सीत न घामा। पावन काल लोक बिश्रामा॥
सीतल मंद सुरमि बह बाऊ। हरषित सुर संतन मन चाऊ॥
बन कुसुमित गिरिण मनिआरा। स्नवहिं सकल सरिताऽमृतधारा॥
सो अवसर बिरंचि जब जाना। चले सकल सुर साजि बिमाना॥
गगन बिमल संकुल सुर जूथा। गावहिं गुन गंधर्ब बरुथा॥
बरषहिं सुमन सुअंजुलि साजी। गहगहि गगन दुंदुमी बाजी॥
अस्तुति करहिं नाग मुनि देवा। बहुबिधि लावहिं निज निज सेवा॥
सुर समूह बिनती करि पहुँचे निज निज धाम।
जगनिवास प्रभु प्रगटे अखिल लोक बिश्राम॥ **दोहा १९१** ॥

भए प्रगट कृपाला दीनदयाला कौसल्या हितकारी।
हरषित महतारी मुनि मन हारी अद्भुत रूप बिचारी॥
लोचन अभिरामा तनु धनस्यामा निज आयुध भुज चारी।
भूषन बनमाला नयन बिसाला सोभासिंधु खरारी॥ **छन्द १** ॥
कह दुइ कर जोरी अस्तुति तोरी केहि बिधि करौं अनंता।
माया गुन ग्यानातीत अमाना बेद पुरान भनंता।
करुना सुख सागर सब गुन आगर जेहि गावहिं श्रुति संता।
सो मम हित लागी जन अनुरागी भयउ प्रगट श्रीकंता॥ **छन्द २** ॥
ब्रह्मांड निकाया निर्मित माया रोम रोम प्रति बेद कहै।
मम उर सो बासी यह उपहासी सुनत धीर मति थिर न रहै॥
उपजा जब ग्याना प्रभु मुसुकाना चरित बहुत बिधि कीन्ह चहै।
कहि कथा सुहाई मातु बुझाई जेहि प्रकार सुत प्रेम लहै॥ **छन्द ३** ॥
माता पुनि बोली सो मति डोली तजहु तात यह रूपा।
कीजै सिसुलीला अति प्रियसीला यह सुख परम अनूपा॥
सुनि बचन सुजाना रोदन ठाना होइ बालक सुरभूपा।
यह चरित जे गावहिं हरिपद पावहिं ते न परहिं भवकूपा॥ **छन्द ४** ॥
बिप्र धेनु सुर संत हित लीन्ह मनुज अवतार।
निज इच्छा निर्मित तनु माया गुन गो पार॥ **दोहा १९२** ॥

श्री राम राज्याभिषेक (उत्तरकाण्ड)

कृपासिंधु जब मन्दिर गए। पुर नर नारि सुखी सब भए॥
गुर बसिष्ठ द्विज लिए बुलाई। आजु सुघरी सुदिन समुदाई॥
सब द्विज देहु हरषि अनुसासन। रामचन्द्र बैठहिं सिंघासन॥
मुनि बसिष्ठ के बचन सुहाए। सुनत सकल बिप्रन्ह अति भाए॥
कहहिं बचन मृदु बिप्र अनेका। जग अभिराम राम अभिषेका॥
अब मुनिबर बिलंब नहिं कोजै। महाराज कहूँ तिलक करीजै॥

तब मुनि कहेउ सुमंत्र सन सुनत चलेउ हरषाइ।
रथ अनेक बहु बाजि गज तुरत सँवारे जाइ॥ **दोहा ॥**

जहूँ तहूँ धावन पठइ पुनि मंगल द्रव्य मगाइ।
हरष समेत बसिष्ठ पद पुनि सिरु नायउ आइ॥ **दोहा ॥**

सुनु खगेस तेहि अवसर ब्रह्मा सिव मुनि बृंद।
चढ़ि बिमान आए सब सुर देखन सुखकंद॥ **दोहा ॥**

प्रभु बिलोकि मुनि मन अनुरागा। तुरत दिव्य सिंघासन मागा॥
रबि सम तेज सो बरनि न जाई। बैठे राम द्विजन्ह सिरु नाई॥

जनकसुता समेत रघुराई। पेखि प्रहरषे मुनि समुदाई॥
बेद मंत्र तब द्विजन्ह उचारे। नम सुर मुनि जय जयति पुकारे॥

प्रथम तिलक बसिष्ठ मुनि कीन्हा। पुनि सब बिप्रन्ह आयसु दीन्हा॥
सुत बिलोकि हरषीं महतारी। बार बार आरती उतारी॥

बिप्रन्ह दान बिबिधि बिधि दीन्हे। जाचक सकल अजाचक कीन्हे॥
सिंघासन पर त्रिभुअन साई। देखि सुरहु दुंदुभीं बजाई॥

नम दुंदुभी बाजहिं बिपुल गंधर्ब किंनर गावहीं।
नाचहिं अपछरा बृंद परमानंद सुर मुनि पावहीं॥
भरतादि अनुज बिमीषनांगद हनुमदादि समेत ते।
गहें छत्र चामर व्यजन धनु असि चर्म सक्ति बिराजते॥ **छन्द १ ॥**

श्री सहित दिनकर बंस भूषण काम बहु छबि सोहई।
नव अंबुधर बर गात अंबर पीत सुर मन मोहई॥
मुकुटांगदादि बिचित्र भूषण अंग अंगन्हि प्रति सजे।
अंगोज नयन बिसाल उर भुज धन्य नर निरखंति जे॥ **छन्द २ ॥**

वह सोभा समाज सुख कहत न बनइ खगेस।
बरनहिं सारद सेष श्रुति सो रस जान महेस॥ **दोहा ॥**

शिवजी द्वारा स्तुति (उत्तरकाण्ड)

बैनतेए सुनु संमु तब आए जहँ रघुबीर।
बिनय करत गदगद गिरा पूरित पुलक सरीर॥ दोहा ॥

जय राम रमा रमनं समनं। भव ताप भयाकुल पाहि जनं।
अवधेस सुरेस रमेस बिमो। सरनागत मागत पाहि प्रभो॥ छन्द १ ॥

दससीस बिनासन बीस भुजा। कृत दूरि महा महि भूरि रुजा।
रजनीचर बृंद पतंग रहे। सर पावक तेज प्रचंड दहे॥ छन्द २ ॥

महि मंडल मंडन चारुतरं। धृत सायक चाप निषंग बरं।
मद मोह महा ममता रजनी। तप पुंज दिवाकर तेज अनी॥ छन्द ३ ॥

मनजात किरात निपात किए। मृग लोग कुभोग सरेन हिए।
हति नाथ अनाथनि पाहि हरे। बिषया बन पावँ भूलि परे॥ छन्द ४ ॥

बहु रोग बियोगिन्ह लोग हए। भवदंघि निरादर के फल ए॥

भव सिंधु अगाध परे नर ते। पद पंकज प्रेम न जे करते॥ छन्द ५ ॥

अति दीन मलीन दुखी नितहीं। जिन्ह के पद पंकज प्रीति नहीं॥

अवलंब भवंत कथा जिन्ह के। प्रिय संत अनंत सदा तिन्ह के॥ छन्द ६ ॥

नहिं राग न लोभ न मान मदा। तिन्ह के सम बैमव वा बिपदा।
एहि ते तव सेवक होत मुदा। मुनि त्यागत जोग भरोस सदा॥ छन्द ७ ॥

करि प्रेम निरंतर नेम लिएँ। पद पंकज सेवत सुद्ध हिएँ।
सम मानि निरादर आदरही। सब संत सुखी बिचरंति मही॥ छन्द ८ ॥

मुनि मानस पंकज भृंग भजे। रघुबीर महा रनधीर अजे।
तव नाम जपामि नमामि हरी। भव रोग महागद मान अरी॥ छन्द ९ ॥

गुन सील कृपा परमायतनं। प्रनमामि निरंतर श्रीरमनं।
रघुनंद निकंदय द्वंद्वघनं। महिपाल बिलोक्य दीनजनं॥ छन्द १० ॥

बार बार बर मागउ हरषि देउ श्रीरंग।
पद सरोज अनपायनी भगति सदा सतसंग॥ दोहा ॥

Conclusion

राम आरति   rāma ārati

मङ्गल आरति सियरघुवर की भरत-लछिमन रिपुसूदनकी	दशरथ-नन्दन जनकसुता की रघुवर अतिप्रिय पघनतनयकी ॥ १
मङ्गल मातुपिता गुरुजन की सेवक साधु सखा पुरजन की	सुन्दर अवधपुरी सरजूकी जनहित निरत सदा रघुपति की ॥ २
मङ्गल नितनयी रामकथा की मधुर मनोहर मन भावन की	रामनाम जनजीवन धनकी प्रीति सीयरघुवर चरनन की ॥ ३
मङ्गल आराधन साधनकी मङ्गल आरति तुलसीदासकी	सम जम नियम ज्ञान निर्मलकी राम हृदय अति कोमल चितकी ॥ ४

श्री चिन्मय आरती

आरती श्री चिन्मय सद्गुरु की
दिव्य रूप मूरति करुणा की । (२)   आरती सद्गुरु की...

चरणों में उनके शान्ति समाए
शरणागत की भ्रान्ति मिटाए
पाप ताप सन्ताप हरण की ।   आरती सद्गुरु की...

वेद उपनिषद् गीता को गाया
धर्म सनातन फिरसे जगाया
शुद्ध नीति प्रीति शङ्कर की ।   आरती सद्गुरु की...

सिद्धबाडि कि तपो भूमि में
नित्य विराजे गुरु हमारे
भक्तहृदय आनन्द स्रोत की ।   आरती सद्गुरु की...

- a. न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्रतारकं नेमा विद्युतो भान्ति कुतोऽयमग्निः।
तमेव भान्तम् अनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वमिदं विभाति॥
- b. ॐ नारायणाय विद्धहे वासुदेवाय धीमही तन्मो विष्णु प्रचोदयत्
- c. ॐ श्री महादेव्यै च विद्धहे विष्णु पत्यै च धीमहि तन्मो लक्ष्मी प्रचोदयात्॥
- d. ॐ तत्पुरुषाय विद्धहे, महादेवाय धीमहि तन्मो रुद्रः प्रचोदयात्।
- e. ॐ एकदन्ताय विद्धमहे, वक्तुण्डाय धीमहि, तन्मो दन्ति प्रचोदयात्॥
- f. ॐ दाशरथाय विद्धहे सीता वल्लभाय धीमही तन्मो रामः प्रचोदयात्॥
- g. ॐ आञ्जनेयाय विद्धहे वायुपुत्राय धीमहि तन्मो हनुमत् प्रचोदयात्॥
- h. ॐ सद्गुरुदेवाय विद्धहे। परब्रह्मणे धीमहि। तन्मो गुरुः प्रचोदयात्॥

om saha nā-bhavatu saha nau bhunaktu saha vīryam karavāvahai
 tejasvināvadhītamastu mā vidviṣāvahai
 om śāntih śāntih śāntih
 samasta jana kalyāṇe niratam karuṇāmayam
 namāmi cinmayam devam sadgurum brahmavidvaram
 tvameva mātā ca pitā tvameva
     tvameva bandhuśca sakhā tvameva
 tvameva vidyā draviṇam tvameva
     tvameva sarvam mama deva deva

śīr rāmarakṣasftotra

viniyogaḥ

asya śrīrakṣastotramantrasya budhakauśikaṛṣih śrīśitārācandro devatā anuṣṭupa chandaḥ sītā
 śaktih śrīmān hanumān kīlakam śrīrāmacandraprītyarthe rāmarakṣtotrajape viniyogaḥ

dhyānam

dhyāyedājānubāhum dhṛtaśaradhanuṣam baddhapādmāsanastham
     pītam vāsovānam navakamala dalaspardhinetram prasannam
 vāmāṅkaārūḍhasītāmukhakamalamilallocanam nīradābhām
     nānālaṅkāradīpatam dadhatamurujaṭāmaṇḍalam rāmacandram

stotram

caritam raghunāthasya śatakoṭipravistaram	
ekaikamakṣaram pūṁśām mahāpātakam	1
dhyātvā nīlotpalasyāmam rājīvalocanam	
jānakīlakṣamaṇopetam jaṭāmukuṭāmaṇḍitam	2
sāsitūṇadhanurbāṇapāṇim naktamcarāntakam	
svalīlayājagattrātumāvirbhūtamajam vibhum	3
rāmarakṣā paṭhetprājñah pāpaghanīm sarvakādām	
śirome rāghavah pātu bhālam daśarathātmajah	4
kausalyeyo dṛṣau pātu viśvāmitrapriyah śrutī	
ghrāṇam pātu makhatrātā mukham saumitravatsalah	5
jihvām vidyānidhiḥ pātu kaṇṭham bharatavanditah	
skandhau divyāyudhah pātu bhujau bhagneśakārmukah	6
karau sītāpatih pātu hṛadayam jāmadagnyajit	
madhyam pātu kharadhvāṁśī nābhim jāmbavadāśrayah	7
sugrīveśah kaṭī pātu sakthinī hanumatprabhuḥ	
ūrū raghūtamah pātu rakṣāḥkulavināśakṛtaḥ	8

jānunī setukrpātpādau jaṅge daśamukhāntakah	
pādau vibhīṣaṇāśrīdaḥ pātu rāmo'khilam vapuh	9
etām rābabalopetām rakṣām yaḥ sukṛtī paṭhet	
sa cirāyuḥ sukhī putrī vijayī vinayī bhavet	10
pātālabhūtalavyomacāriṇachadmacāriṇah	
nadraṣṭumapi śaktaste rakṣitam rāmanāmābhīḥ	11
rāmeti rāmabhadreti rāmacandreti vā smaran	
naro na lipyate pāpairbhuktim muktim ca vindati	12
jagajjaitraikamantreṇa rāmanāmnābhiraṅkṣitam	
yaḥ kaṇṭhe dhārayettasya karasthāḥ sarvasiddhayaḥ	13
vajrapañjaranāmedam yo rāmakacam smaret	
avyāhatājñah sarvatra labhate jayamaṅgalam	14
ādiṣṭavānythā svapne rāmarakṣāmimāṁ harḥ	
tathā likhitavānprātaḥ prabuddho budhakauśikah	15
ārāmaḥ kalpavṛksāṇāṁ virāmaḥ sakalāpdām	
abhirāmastrilocānām rāmaḥ śrīmansa naḥ prabhuḥ	16
taruṇau rūpasampannau sukuṁārau mahābalau	
puṇḍarīkāvīśalākṣau cīrakṛṣṇājīnāmbarau	17
phalamūlāśinai dāntau tāpasau brahmacāriṇau	
putrau daśarathasyaitau bhrātarau rāmalakṣamaṇau	18
śaranyau sarvasattvānām śreṣṭhau sarvadhanuṣmatām	
rakṣaṇihantārau trāyetām no raghūttamau	19
āttasajjadhanuṣāvikṣusfṛśā-vakṣayāśuganiṣaṅgaṅginai	
rakṣaṇāya mama rāmalakṣamaṇā-vagṛtaḥ pathi sadaiva gacchatām	20
sannaddha kavacī khaṅgī cāpabāṇadharo yuvā	
gacchanmanorathānnaśca rāmaḥ pātu salakṣamaṇah	21
rāmo dāśarathiḥ śūro lakṣmaṇānucaro balī	
kākutsthāḥ puruṣaḥ pūrṇaḥ kausalyeyo raghūttamah	22
vdāntavedyo yajñeśaḥ purāṇapuruṣottamah	
jānakīvallabhaḥ śrīmānaprameyaparākramah	23
ityetāni jappannityam madbhaktah śraddhayānvitah	
aśvamedhādhikam puṇyam samprapnoti ba saṁśayaḥ	24
rāmam dūrvādalaśyāmam padmākṣam pītavāsam	
stuvanti nāmabhirdivyairna saṁsāriṇo narāḥ	25

rāmam lakṣamaṇapūrvajambraghuvaram sītāpatim sundaram kākutstha karuṇārṇavam guṇanidhim viprapriyam dhārmikam rājendram satyasandha daśarathatayanam śāmalam śāntamūrtim vande lokābhīrāmam raghukulatilakam rāghavam rāvaṇīram	26
rāmāya rāmabhadrāya rāmacandrāya vedhase raghunāthāya nāthāya sītāyāḥ pataye namaḥ	27
śrīrāma rāma raghunandan rāma rāma śrīrāma rāma bharatāgraja rāma rāma śrīrāma rāma rāṇakarkaśa rāma rāma śrīrāma rāma śaraṇam bhava rāma rāma	28
śrīrāmacandracaraṇau manasā smarāmi śrīrāmacandracaraṇau vcaasā smarāmi śrīrāmacandracaraṇau śirasā namāmi śrīrāmacandracaraṇau śaraṇam prapadye	29
mātā rāmo matpitā rāmacandraḥ svāmī rāmo matsakhā rāmacandraḥ sarvasva me rāmacandro dayālu rnānyam jāne naiva jāne na jāne	30
dakṣiṇe lakṣamaṇo yasya vāme tu janakātmajā purato mārutiṛyasya tam vande raghunandanam	31
lokābhīrāmam raṇaraṅgadhīram rājīvanetram raghuvamśanātham kāruṇyarūpam karuṇākaram tam śrīrāmacandram śaraṇam prapadye	32
manojavam mārutatulyavegam jitendriyam buddhimatām variṣṭham vātātmajam vānarayūthamukhyam śrīrāmadūtam śirasā namāmi	33
kūjtam rāmarāmeti madhuram madhurākṣaram āruhya kavitaśākhām vande vālmīkikokilam	34
āpadāmahartāram dātāram sarva sampadām lokābhīrāmam śrīrāmam bhūyo bhūyo nmāmyaham	35
bharjanam bhavabījānāmarjanam sukha sampadām tarjanam yamadūtānam rāmarāmeti garjanam	36
rāmo rājamaṇih sadā vijayate rāmam rāmam ramśam bhaje rāmeṇābhīhitā niśācaracamū rāmāya tasmai namaḥ rānnāst parāyaṇam parataram rāmasya dāso’smyaham rāme cittalayah sadā bhavatu me bho rāma māmuddhara	37
rāma rāma rāmeti rame rāme manorame sahasranāma tattulyam rāmanāma varānane	38

śrī rāma-aṣṭottaraśata-nāmāvalih

1. om śrīrāmāya namaḥ
2. om rāmabhadrāya namaḥ
3. om rāmacandrāya namaḥ
4. om sāsvatāya namaḥ
5. om rājīvalocanāya namaḥ
6. om śrimate namaḥ
7. om rājendrāya namaḥ
8. om raghupuṅgavāya namaḥ
9. om jānakī-vallabhāya namaḥ
10. om jaitrāya namaḥ
11. om jitāmitrāya namaḥ
12. om janārdanāya namaḥ
13. om viśvāmitra-priyāya namaḥ
14. om dāntāya namaḥ
15. om śaraṇatrāṇa-tatparāya namaḥ
16. om vāli-pramathanāya namaḥ
17. om vāgmine namaḥ
18. om satyavāce namaḥ
19. om satyavikramāya namaḥ
20. om satyavrataḥyāya namaḥ
21. om vrataḍharāya namaḥ
22. om sadā-hanumad-āśritāya namaḥ
23. om kausaleyāya namaḥ
24. om khara-dhvāṁsine namaḥ
25. om virādha-vadha-paṇḍitāya namaḥ
26. om vibhiṣaṇa-paritrātre namaḥ
27. om hara-kodaṇḍa-khaṇḍanāya namaḥ
28. om saptatāla-prabhettre namaḥ
29. om daśagrīva-śiroharāya namaḥ
30. om jāmadagnya-mahādarpa-dalanāya namaḥ
31. om tāṭakāntakāya namaḥ
32. om vedānta-sārāya namaḥ
33. om vedātmane namaḥ
34. om bhava-rogasya bheṣajāya namaḥ
35. om dūṣaṇa-triśira-hantre namaḥ

36. om trimūrtaye namaḥ
37. om triguṇātmakāya namaḥ
38. om trivikramāya namaḥ
39. om trilokātmane namaḥ
40. om puṇyacārītra-kīrtanāya namaḥ
41. om triloka-rakṣakāya namaḥ
42. om dhanvine namaḥ
43. om daṇḍakāraṇya-kartanāya namaḥ
44. om ahalyā-śāpa-śamanāya namaḥ
45. om pitṛ-bhaktāya namaḥ
46. om vara-pradāya namaḥ
47. om jitendriyāya namaḥ
48. om jīta-krodhāya namaḥ
49. om jitāmitrāya namaḥ
50. om jagadgurave namaḥ
51. om ṛksavānara-saṅghātine namaḥ
52. om citrakūṭa-samāśrayāya namaḥ
53. om jayanta-trāṇa-varadāya namaḥ
54. om sumitrā-putra-sevitāya namaḥ
55. om sarva-devādi-devāya namaḥ
56. om mṛtavānara-jivitāya namaḥ
57. om māyā-mārīca-hantre namaḥ
58. om mahādevāya namaḥ
59. om mahābhujāya namaḥ
60. om sarva-devastutāya namaḥ
61. om saumyāya namaḥ
62. om brahmaṇyāya namaḥ
63. om muni-saṁstutāya namaḥ
64. om mahā-yogine namaḥ
65. om mahodarāya namaḥ
66. om sugrīvepsita-rājyadāya namaḥ
67. om sarva-punyādhika-phalāya namaḥ
68. om smṛta-sarvāgha-nāśanāya namaḥ
69. om ādi-puruṣāya namaḥ
70. om parama-puruṣāya namaḥ
71. om mahā-puruṣāya namaḥ
72. om puṇyodayāya namaḥ
73. om dayā-sārāya namaḥ

Chinmaya Book of Ashtottaras and Aratis

74. om purāṇa-puruṣottamāya namaḥ
75. om smita-vaktrāya namaḥ
76. om mita-bhāsiṇe namaḥ
77. om pūrva-bhāsiṇe namaḥ
78. om rāghavāya namaḥ
79. om anantaguṇa-gaṁbhīrāya namaḥ
80. om dhīrodātta-guṇottamāya namaḥ
81. om māyā-mānuṣa-caritrāya namaḥ
82. om mahā-devādi-pūjītāya namaḥ
83. om setukṛte namaḥ
84. om jitavārāśaye namaḥ
85. om sarva-tīrthamayāya namaḥ
86. om haraye namaḥ
87. om śyāmāṅgāya namaḥ
88. om sundarāya namaḥ
89. om śūrāya namaḥ
90. om pīta-vāsase namaḥ
91. om dhanurdharāya namaḥ
92. om sarva-yajñādhipāya namaḥ
93. om yajvane namaḥ
94. om jarāmaraṇa-varjitāya namaḥ
95. om vibhīṣaṇa-pratiṣṭhātre namaḥ
96. om sarvāpaguṇa-varjitāya namaḥ
97. om paramātmane namaḥ
98. om parasmai brahmaṇe namaḥ
99. om saccidānanda-vigrahāya namaḥ
100. om parasmai jyotiṣe namaḥ
101. om parasmai dhāmne namaḥ
102. om parākāśāya namaḥ
103. om parātparāya namaḥ
104. om pareśāya namaḥ
105. om pāragāya namaḥ
106. om pārāya namaḥ
107. om sarva-devātmakāya namaḥ
108. om parasmai namaḥ

iti śrī rāma-aṣṭottaraśata-nāmāvalīḥ

Shri Rāma Janma (Bālakāṇḍa)

naumī tithi madhumāsa punītā, sukala paccha abhijita hariprītā
madhyadivasa ati sīta na ghāmā, pāvana kāla loka biśrāmā
sītala manda surabhi baha bāū, haraṣita sura santana mana cāū
bana kusumita girigana maniārā, sravahi sakala saritā'mṛtadhārā
so avasara biranci jaba jānā, cale sakala sura sājī bimānā
gagana bimala sankula sura jūthā, gāvahi guna gandharba barūthā
baraṣahi sumana suanjuli sājī, gahagahi gagana dundubhī bājī
astuti karahi nāga muni devā, bahubidhi lāvahi nija nija sevā
sura samūha binatī kari pahuce nija nija dhāma
jaganivāsa prabhu pragaṭe akhila loka biśrāma   doha 191

bhae pragaṭa krpałā dīnadayālā kausalyā hitakārī
haraṣita mahatārī muni mana hārī adbhuta rūpa bicārī
locana abhirāmā tanu ghanasyāmā nija āyudha bhuja cārī
bhūṣana banamālā nayana bisālā sobhāsindhu kharārī   1
kaha duī kara jorī astuti torī kehi bidhi karau anantā
māyā guna gyānātīta amānā beda purāna bhanantā
karunā sukha sāgara saba guna āvara jehi gāvahi śruti santā
so mama hita lāgī jana anurāgī bhayau prakaṭa śrīkantā   2
brahmāṇḍa nikāyā nirmaita māyā roma roma prati beda kahai
mama ura so bāsī yaha upahāsī sunata dhīra mati thira na rahai
upajā jaba gyānā prabhu musukānā carita bahuta bidhi kīnha cahai
kahi kathā suhāī mātu bujhāī jehi prakāra suta prema lahai   3
mātā puni bolī so mati dolī tajahu tāta yaha rūpā
kijai sisulīlā ati priyasīlā yaha sukha parama anūpā
suni bacana sujānā rodana ṭhānā hoi bālaka surabhūpā
yaha carita je gāvahi haripada pāvahi te na parahi bhavakūpā   4
bipra dhenu sura santa hita līnha manuja avatāra
nija icchā nirmaita tanu māyā guna go pāra   doha 192

Shri Rāma Rājyābhiseka (Uttarakāṇḍa)

kṛpāśindhu jaba mandira gae, pura nara nārī sukhī saba bhae gur basiṣṭa dvija lie bulāī, āju sugharī sudina samudāī	
saba dvija dehu haraśi anusāsana, rāmacandra baiṭhahin siṅghāsana muni bsiṣṭa ke bacana suhāe, sunata sakala bipranha ati bhāe	
kahahin bacana mrdu bipra anekā, jaga abhirāma rāma abhiṣekā aba munibara bilamba nahin kījai, mhārāja kahan tilaka karījai	
taba muni kaheu sumantra sana sunata caleu haraśāi ratha aneka bahu bāji gaja turata savāṁre jāi	doha
jahaṁ tahaṁ dhāvana paṭhai puni maṅgala drabya magāi haraśa sameta basiṣṭa pada puni siru nāyau āi	doha
sunu khagesa tehi avasara brahmā siva muni bṛnda caḍhi bimāna āe saba sura dekhana sukha kanda	doha 11(ga))
prabhu biloki muni mana anurāgā, turata dibya siṅghāsana māgā rabi sama teja so barani na jāī, baiṭhe rāma dvijanha siru nāī	
janakasutā sameta raghurāī, pekhi praharaše muni samudāī beda mantra taba dvijanha ucāre, nabha sura muni jaya jayati pukāre	
prathama tilaka basiṣṭa muni kīnhā, puni saba bipranha āyasu dīnhā suta biloki haraśī mahatārī, bāra bāra āratī utārī	
bipranha dāna bibidhi bidhi dīnhe, jācaka sakala ajācaka kīnh siṅghāsana para tribhuvana sāī, dekhi suranha dundubhī bajāī	
nabha dundubhī bājahi bipula gandarbha kinnara gāvahī nācahi apachharā bṛnda paramānanda sura muni pāvahī	
bharatādi anuja bibhīṣanāṅgada hanumadādi sameta te gahe chhatra cāmara byajana dhanu asi carma sakti birājate	1
śrī sahitā dinakara bansa bhūṣana kāma bahu chhabī sohaī nava ambudhara bara gāta ambara pīta sura mana mohaī	
mukuṭāṅgadādi bicitra bhūṣana aṅga aṅganhi prati saje ambhoja nayana bisāla ura bhuja dhaanya nara nirakhanti je	2
vaha sobha samāja sukha kahata na bnai khagesa baranahi sārada sesa śruti so rasa jāna mahesa	doha

Stuti by Shivji

bainateya sunu sambhu taba āe jaha raghubīra binaya karata gadagada girā pūrita pulaka sarīra	doha
jaya rāma ramā ramanam samanam, bhava tāpa bhayākula pāhi janam avadhesa suresa mahesa bibho, saranāgata māgata pāhi prabho	1
dasasīsa bināsana bīsa bhujā, kṛta dūri mahā mahi bhūri bhujā rajanīcara bṛnda pataṅga rahe, sara pāvaka teja pracanḍa dahe	2
mahi mandala mandana cārutaram, dhṛta sāyaka cāpa niṣaṅga baram mada moha mahā mamatā rajaṇī, tapa punja divākara teja anī	3
manajāta kirāta nipāta kiye, mr̄ga loga kubhoga sarena hiye hati nātha anāthani pāhi hare, biṣayā bana pāvara bhūli pare	4
nahi rāga na lobha na māna madā, tinhā ke sama baibhava vā bipadā ehi te tava sevaka hota mudā, muni tyāgata joga bharosa sadā	5
kari prema nirantara nema liye, pada paṅkaja sevata suddha hiye sama māni nirādara ādarahī, saba santa sukhlī bicaranti mahī	6
muni mānasa paṅkaja bhṛṅga bhaje, raghubīra mahā ranadhīra aje tava nāma japāmi namāmi harī, bhava roga mahāgada māna arī	7
guna sīla kṛpā paramāyatnam, pranamāmi nirantara śrīramanam raghunanda nikandaya dvandvaghanam, mahipāla bilokaya dīnajanam	8
bāra bāra bara māgau haraśi deu śrīraṅga pada saroja anapāyanī bhagati sadā satasaṅga	doha

Conclusion

Shri Rama Arti

maṅgala ārati siyaraghvara kī daśartha-nandana janakasutā kī
bharata-lachimana ripu-sūdanakī
raghuvara atipriya pavana-tanaya kī || 1

maṅgala mātu-pitā gurujana kī sundara avadhapurī sarajū kī
sevaka sādhu sakha purajana kī
janahita nirata sadā raghupati kī || 2

maṅgala nitanayī rāmakathā kī rāmanāma janajīvana dhana kī
madhura manohara mana bhāvana kī
prīti siya-raghuvara caranana kī || 3

maṅgala ārādhana sādhana kī
sama jama niyama jñāna nirmala kī
maṅgala ārati tulasi-dāsa kī rāma hṛdaya ati komala cita kī || 4

Composed by *Pujya Guruji Swami Tejomayananda*

Srī Chinmaya Āratī

āratī Srī Chinmaya sadguru kī
divya rūpa mūrati karuṇā kī |(2) āratī Sadguru kī...

caraṇom me unake śānti samāe
śaraṇāgata kī bhrānti miṭāe
pāpa tāpa santāpa haraṇa kī | āratī Sadguru kī...

veda upaniṣad gītā ko gāyā
dharma sanātana phirase jagāyā
śuddha nīti prīti Śaṅkara kī | āratī Sadguru kī...

Siddhabādi ki tapo bhūmi meim
nitya virāje Guru hamāre
bhaktahṛdaya ānanda srota kī | āratī Sadguru kī...

na tatra sūryo bhāti na candratārakam nemā vidyuto bhānti kuto'yamagniḥ |
tameva bhāntamanubhāti sarvam tasya bhāsā sarvamidam vibhāti ||

1. Om naaraayanaaya vidmahe vaasudevaaya dheeemahi tanno vishnuh
prachidayat
2. Om mahadevyai cha vidmahe vishnupatnyai cha dheeemahi tanno lakshmi
prachidayat
3. Om tatpurushaaya vidmahe mahaadevaaya dheeemahi tanno rudrah
prachidayat
4. Vakratundaya Dhimahi, Tanno Danti Prachodayat||
5. Om Dāsharaathaaya Vidmahe Sitavallabhāya Dhimahi, Tanno Ramah
Prachodayat||
6. Om āñjaneyāya vidmahe vāyuputrāya dhīmahi tanno hanumat pracodayāt||
7. Om Sadgurudevāya vidmahe, parabrahmane dhīmahi tanno guruḥ
pracodayāt.